

Oslo, 01.12.2022

Til klima- og miljødepartementet

Innspill til stortingsmelding om klimatilpasning

Norsk Friluftsliv takker for muligheten til å sende skriftlig innspill til arbeidet med klimatilpasningsmeldingen.

Norsk Friluftsliv representerer de 18 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nærmere 1 million medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta friluftslivets interesser, herunder naturen som en grunnleggende forutsetning for friluftslivet. Mer grunnleggende er naturen forutsetningen for vår egen eksistens og bærekraftig utvikling. Verden står overfor to eksistensielle menneskeskaptede kriser, tap av naturmangfold og klimaendringer. Hvordan vi forvalter naturen er helt avgjørende for å kunne løse klimaproblemene.

Norsk Friluftslivs innspill til klimatilpasningsmeldingen

1. Behov for sterkere kobling mellom klima og bevaring av natur

På samme måte som Klimapanelet understreker behovet for å stabilisere klimaet, understreker Naturpanelet behovet for å stanse tap av biologisk mangfold og økosystemtjenester. Det fundamentale problemet er at begge krisene skyldes at mennesket tar for stor plass og bruker for mye av jordas ressurser. Vår etterspørsel etter naturressurser forårsaker over 90 % av globalt tap av biologisk mangfold og 50 % av klimagassutslippene¹.

I arbeidet med stortingsmeldingen om klimatilpasning ønsker vi å understreke viktigheten av klimatilpasningstiltak som sikrer positive samspillseffekter mellom tekniske tiltak, naturbaserte løsninger og bevaring av velfungerende økosystemer uten tap av biologisk mangfold. Videre mener vi klimatilpasningsmeldingen må;

- Hindre tiltak som bidrar til nedbygging og omdisponering av arealer som er viktige for naturmangfoldet, friluftslivet og bidrar til naturgoder som klimagassopptak, karbonlagring og naturopplevelser.
- Satse på restaureringstiltak av forringede økosystemer, særlig myr- og skogsområder, som har nøkkelroller ift. klimatilpasning.
- Se naturbaserte løsninger i sammenheng med bærekraftsmålene, og satse på de løsningene, som utover effekter på klimatilpasning, gir en rekke positive tilleggseffekter for samfunnet, eksempelvis bidrar til ren luft, naturmangfold, intakte landskap, nærnatur, friluftslivsaktiviteter, helsegevinster og livskvalitet.

¹ [WWF-rapport: Reducing Norway's footprint](#)

- Basere klimatilpasningstiltak i skogen på kunnskap som ser hensynet til klima, biologisk mangfold og skogen som en viktig arena for friluftsliv, rekreasjon og livskvalitet, i sammenheng. Klimaendringer vil sannsynligvis føre til et varmere, våtere og villere vær, noe som igjen vil gi flere ekstreme hendelser, som flom, tørke, diverse sykdommer og store insektsangrep. Dette ser vi allerede problemer med i dag, og det er størst i ensaldret granskog. Vi trenger derfor et framtidsrettet skogbruk som er mer robust mot klimaendringer. Det betyr blant annet større variasjon i treslags- og alderssammensetning, mindre flatehogster og mer bruk av lukkede hoster. Dette vil være positivt både for binding og lagring av CO₂, naturmangfoldet, friluftslivet og skognæringen selv
- Sikre økt kunnskap om naturbaserte løsninger i kommuneadministrasjonen og blant folkevalgte.
- Styrke kompetansenivået på naturbaserte løsninger i fylkeskommunene slik at kommunene i større grad kan bruke fylkeskommunene som fagressurs.
- Tydeligere krav til at naturbaserte løsninger skal vurderes og prioriteres.
- Bidra til prosjekter som dekker et bredt spenn av utfordringer og løsninger innen klimatilpasning. Dette gir erfaringer som fungerer som inspirasjon og bidrar til økt kunnskap, noe som igjen reduserer usikkerhet og skepsis.

2. Behov for samarbeid og samhandling på tvers av sektorer og forvaltningsnivå

I dag lages det utallige stortingsmeldinger og handlingsplaner, fra ulike departementer og direktoratet, som svarer på klima- og naturutfordringene innenfor hvert sitt fag- og ansvarsområde. Dagens silo-organisering av myndighetsutøvelse vanskeliggjør helhetlige avveininger mellom motstridende politiske mål og prioriteringer. I dag mangler vi en god balanse mellom ulike samfunnshensyn, som politikken har som sin fremste oppgave å skape.

Riksrevisjonens undersøkelse av myndigheters arbeid med klimatilpasning av bebyggelse og infrastruktur, konkluderer blant annet med at dagens samordning mellom departementene er for svak til å kunne gjennomføre nødvendige forberedelser og tilpasninger av samfunnet til å møte klimaendringene. Etter Riksrevisjonens vurdering har flere departementer et svakt beslutningsgrunnlag for å kunne iverksette kostnadseffektive og risikoreduserende tiltak når de ikke har tilstrekkelig kunnskap om hvor sårbarheten er størst, hvor det er behov for tiltak, og hva tiltakene vil koste ².

Norsk Friluftsliv mener det er avgjørende at stortingsmeldingen om klimatilpasning synliggjør hvordan man skal sikre et tettere samarbeid og samhandling på tvers av departement, sektorer og forvaltningsnivåer, slik at eierskap og legitimitet sikrer at politiske beslutninger ser klimatilpassing, naturbaserte løsninger og bevaring av velfungerende økosystemer i sammenheng. Norsk Friluftsliv forventer at klimatilpasningsmeldingen tar tak Riksrevisjonens konklusjoner og anbefalinger, herunder:

² [Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med klimatilpasning av bebyggelse og infrastruktur](#)

- Få på plass en tverrsektoriell strategi eller plan, utarbeidet på tvers av berørte departementer, for hvordan den samlede innsatsen skal bidra til at Norge når mål på området.
- Sørg for at rapporteringen til Stortinget om klimatilpasning gir informasjon om hvilke resultater som er oppnådd, og hva som er de sentrale utfordringene i klimatilpasningsarbeidet.
- Innføre rapporteringsordninger med konkrete målparametere for hvordan kommunene arbeider innenfor temaet klimatilpasning og hva kommunene oppnår.

3. Behov for økt kompetanse og kapasitet innen håndtering av klima- og naturrisiko

Riksrevisjonens rapport peker i tillegg på at flertallet av kommunene er for lite oppmerksom på hvilke konsekvenser klimaendringene vil ha³. Videre påpeker Riksrevisjonen at analyser og planer utarbeidet av kommunene i mange tilfeller ikke er grundige eller oppdaterte. Håndteringen av klimaendringene og klimatilpasning kan sees i sammenheng med utfordringene kommunene har med å sikre en bærekraftig arealforvaltning. I OECDs rapport identifiseres den viktigste systemutfordringen å være at kommunene har fått stadig større ansvar for miljø- og arealforvaltningen, uten å få tilsvarende kompetanse og kapasitet til å ivareta ansvaret på en god måte. Dermed settes ikke kommunene i stand til f.eks. å fremme nærings- og stedsutvikling på naturens og klimaets premisser. Resultatet er en lokal utvikling med omfattende tap av natur, som i sum gjør at vi ikke når nasjonale mål⁴.

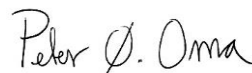
Norsk Friluftsliv forventer at klimatilpasningsmeldingen tar tak Riksrevisjonens konklusjoner og anbefalinger angående håndteringen av klima- og naturrisiko i kommunene, herunder:

- Tydeliggjøre, gjennom veiledning eller andre tiltak, hvilket ansvar kommunene har for klimatilpasning og håndtering av klima- og naturrisiko i sitt planarbeid.
- Konkrete tiltak for hvordan statlige myndigheter kan bidra til at kommunene i større grad vurderer framtidig klima i sine planer og analyser av risiko og sårbarhet
- Sikre bedre kartlegging av naturfare både i statlig og kommunal regi, samt tilstrekkelig beslutningsgrunnlag på alle forvaltningsnivåer.

Med vennlig hilsen

Bente Lier
generalsekretær

Peter Øygard Oma
friluftsfaglig rådgiver

³ [Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med klimatilpasning av bebyggelse og infrastruktur](#)

⁴ [Rapport - OECDs vurdering av norsk miljøinnsats](#)